

Odpovědnost za škodu způsobenou provozem dopravních prostředků, náklady řízení

Ani skutečnost, že řízení o náhradu škody nebo jiné újmy je osvobozeno od soudního poplatku a že neúspěšným nezletilým žalobcům v těchto řízeních zpravidla není uložena povinnost k náhradě nákladů řízení (§ 142 o. s. ř.) se nedotýká povinnosti platit náklady řízení (§ 140 odst. 1 o. s. ř.), bude-li nezletilý např. zastoupen advokátem, ať již prostřednictvím rodičů, či uzavře-li nezletilý smlouvu o zastoupení osobou s odbornými znalostmi po 1. 1. 2014 sám. Podání žaloby z důvodu tvrzené majetkové a nemajetkové újmy se týká oblasti správy majetku nezletilého dítěte a nelze je považovat za běžnou záležitost, jež by svou povahou patřila do běžné správy jeho majetku. Proto i pro podání žaloby z důvodu tvrzené majetkové a nemajetkové újmy je třeba schválení opatrovnického soudu podle ustanovení § 179 o. s. ř. Obdobné závěry je třeba učinit i ve vztahu k podání žaloby jednorázové odškodnění nemajetkové újmy způsobené usmrcením blízké osoby.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 25 Cdo 1930/2016, ze dne 26.1.2017)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobců a) H. Š., b) nezletilé R. Š., c) nezletilého J. Š., d) J. Š., e) Z. Š., f) Z. Š., všech společně zastoupených JUDr. J.S., advokátem se sídlem P., proti žalovaným 1) SALOMON s. r. o., se sídlem H., a 2) M. S., oběma zastoupeným Mgr. M.K., advokátkou se sídlem P., za účasti Allianz pojišťovny, a. s., se sídlem P., jako vedlejšího účastníka na straně žalovaných, o zaplacení 1.375.000 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu Praha-západ pod sp. zn. 7 C 141/2014, o dovolání žalobkyně a) a žalobců d) a f) proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 30. 9. 2015, č. j. 25 Co 284/2015-218, tak, že dovolání žalobkyně a) a žalobců d) a f) proti výroku III rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 30. 9. 2015, č. j. 25 Co 284/2015-218, se zamítá. Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 30. 9. 2015, č. j. 25 Co 284/2015-218, se mění ve výroku II v části týkající se žalobkyně a) jen tak, že rozsudek soudu prvního stupně se ve výroku III mění tak, že žalobkyně a) je povinna zaplatit žalovaným na náhradě nákladů řízení 128.033 Kč.

Z odůvodnění:

Rozsudkem ze dne 3. 2. 2015, č. j. 7 C 141/2014-108, Okresní soud Praha-západ zamítl žalobu, jíž se žalobci domáhali uložení povinnosti žalovanému 1) nebo žalovanému 2) zaplatit žalobkyni a) částku 240.000 Kč, žalobkyni b) částku 240.000 Kč, žalobci c) částku 240.000 Kč, žalobci d) částku 240.000 Kč, žalobkyni e) částku 240.000 Kč a žalobci f) částku 175.000 Kč, a státu, žalovaným ani vedlejšímu účastníku na straně žalovaných nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení. Soud tak rozhodl o žalobě, jíž se žalobci domáhali jednorázového odškodnění podle § 444 odst. 3 obč. zák. jako pozůstalí po poškozeném J. Š., jenž zemřel dne 7. 6. 2012 při dopravní nehodě. Poškozený se při jízdě na motocyklu v obci zcela nepřiměřenou rychlostí střetl s protijedoucím vlevo odbočujícím automobilem, jež řídil žalovaný 2) a jehož provozovatelem je žalovaná 1). Soud uzavřel, že odpovědnost za škodu není dána ani u jednoho ze žalovaných, neboť jedinou příčinou nehody bylo porušení právní povinnosti poškozeným (nepřiměřená rychlost). Po právní stránce pak dovedl, že žalovaná 1) neodpovídá jako provozovatel vozidla podle § 427 obč. zák., neboť šlo o střet provozů podle § 431 obč. zák., který zavinil výhradně poškozený. Žalovaný 2) neodpovídá za škodu dle § 420 odst. 1 obč. zák., neboť se nedopustil protiprávního jednání. Při rozhodování o nákladech řízení soud postupem dle § 150 o. s. ř. nepřiznal procesně úspěšným žalovaným náhradu nákladů řízení, neboť

ve ztrátě poškozeného shledal okolnosti hodné mimořádného zřetele.

K odvolání žalobců i žalovaných Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 30. 9. 2015, č. j. 25 Co 284/2015-218, potvrdil rozsudek okresního soudu ve výroku o věci samé a ve výrociích o nákladech řízení ve vztahu k žalobcům b) a c), změnil jej ve výrociích o náhradě nákladů řízení tak, že uložil zaplatit náhradu nákladů řízení státu a žalovaným žalobkyni a) do výše 50 % a žalobcům d) a f) v plné výši a těmto žalobcům uložil ve stejném poměru i povinnost nahradit náklady odvolacího řízení. Odvolací soud se ztotožnil se skutkovým stavem zjištěným soudem prvního stupně i s jeho právními závěry ohledně odpovědnosti obou žalovaných, neboť příčinou střetu vozidla provozovaného žalovanou 1) s motocyklem byla výlučně nepřiměřeně rychlá jízda poškozeného řidiče motocyklu. Žalovaný 2) se nedopustil žádného protiprávního úkonu, není tedy naplněna nezbytná podmínka odpovědnosti za škodu dle § 420 odst. 1 obč. zák. Na rozdíl od okresního soudu však odvolací soud zkoumal podmínky pro nepřiznání náhrady nákladů řízení žalovaným u každého ze žalobců zvláště a dospěl k závěru, že u nezletilých dětí poškozeného, jež nemají vlastní příjem a samy o vedení sporu nerozhodly, a u jeho matky ve starobním důchodu, tedy u žalobců b), c) a e) jsou dány důvody hodné zvláštního zřetele, pro něž lze nepřiznat náhradu nákladů řízení procesně úspěšnému účastníku, a výrok rozsudku okresního soudu v tomto rozsahu potvrdil. Naopak u žalobkyně a) (zčásti) a u žalobců d) a f) důvody hodné zvláštního zřetele neshledal, neboť takovým důvodem nemůže být pouze okolnost, že žalobcům zemřel blízký rodinný příslušník. Žalobcům bylo známo již z výsledků trestního řízení, že na nehodě měla jednoznačný podíl nepřiměřená rychlost motocyklu řízeného poškozeným, a že se tedy nepochybně poškozený přinejmenším výrazně spolupodílel na vzniku škody, přesto uplatnili nárok dle § 444 odst. 3 obč. zák. v plné výši. Odvolací soud uzavřel, že osobní a majetkové poměry žalobce d) neodůvodňují použití § 150 o. s. ř., o majetkových poměrech žalobce f) nebylo soudu nic známo, nebyl tedy dán důvod pro aplikaci § 150 o. s. ř. a u žalobkyně a) soud zvážil, že je podnikatelkou, podniká a spravuje majetek dětí svých a poškozeného, shledal tedy, že jsou u ní důvody pro použití § 150 o. s. ř. z jedné poloviny. Shodně pak rozhodl odvolací soud rovněž o nákladech odvolacího řízení.

Proti rozhodnutí odvolacího soudu podali žalobkyně a) a žalobci d) a f) dovolání do výroku o věci samé a dále do části výroků o nákladech řízení, kterou jim byla uložena povinnost nahradit žalovaným náklady řízení. Přípustnost shledávají v řešení otázky odpovědnosti za škodu způsobenou provozem dopravních prostředků, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, a dále v řešení otázky výše odměny za zastupování advokátem a posouzení důvodů hodných zvláštního zřetele pro výjimečně nepřiznání náhrady nákladů řízení, která je dovolacím soudem rozhodována rozdílně, respektive při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu. Dovolatelé zpochybňují závěr odvolacího soudu, že věc je třeba posuzovat dle § 431 obč. zák., neboť toto ustanovení upravuje vypořádání mezi provozovateli, jejichž provoz se střetly, avšak poškozený nebyl provozovatelem motocyklu a žalobci od počátku uplatňovali své nároky dle § 427 obč. zák. Nesouhlasí se závěry odvolacího soudu, že jedinou příčinou dopravní nehody byla nepřiměřená rychlá jízda poškozeného, a dovozují porušení právní povinnosti žalovaným 2). Dovolatelé dále nesouhlasí s určením nákladů řízení dle vyhlášky č. [177/1996 Sb.](#) (advokátní tarif) ve znění pozdějších předpisů, neboť se domnívají, že k tomuto postupu nebyl důvod. Uvádějí okolnosti, pro něž měl odvolací soud od uložení náhrady nákladů všem žalobcům upustit. Navrhují proto, aby dovolací soud určil poměr účasti účastníků dopravní nehody na vzniklé škodě a změnil rozhodnutí odvolacího soudu v napadeném rozsahu tak, že se žalobě alespoň zčásti vyhovuje a žalovaným se nepřiznává právo na náhradu nákladů řízení. Dovolatelé dále požádali o odklad vykonatelnosti napadeného rozhodnutí.

Žalovaní ve svém vyjádření k dovolání uvedli, že se ztotožňují se skutkovými i právními závěry odvolacího soudu. Dovolací námitky žalobců považují za šikanózní a poukazují na majetkové poměry žalobců, jež soudu doložili z oficiálních zdrojů. Dále uvedli, jaký

nepříznivý dopad mělo dosavadní řízení do soukromé sféry rodiny žalovaného 2). Navrhují proto, aby Nejvyšší soud podané dovolání zamítl.

Vedlejší účastník na straně žalovaných ve svém vyjádření také odmítl odpovědnost žalovaných za vznik škody a navrhl dovolání v celém rozsahu zamítnout.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) shledal, že dovolání bylo podáno včas, účastníky řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), za splnění zákonné podmínky advokátního zastoupení dovolatelů (§ 241 odst. 1 a 4 o. s. ř.), je přípustné dle § 237 o. s. ř. pro řešení otázky vzniku a rozsahu nároku na jednorázové odškodnění pozůstalých dle § 444 odst. 3 obč. zák. při střetu dvou provozovatelů dopravních prostředků a otázky odepření náhrady nákladů řízení, avšak ve vztahu k věci samé není důvodné, zatímco ve vztahu k nákladům řízení je zčásti důvodné.

Důvody pro odklad vykonatelnosti napadeného rozhodnutí Nejvyšší soud neshledal a v souladu s ustálenou praxí o něm nerozhodoval samostatným usnesením.

Vzhledem k ustanovení § 3028 odst. 3 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, účinného od 1. 1. 2014, se věc posuzuje podle dosavadních předpisů, tedy podle zákona č. [40/1964](#) Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále též jen „obč. zák.“), neboť právní poměry vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé, se řídí dosavadními právními předpisy.

Z provedeného podrobného dokazování uzavřely soud prvního stupně i odvolací soud, že žalovaný 2) se při odbočování vlevo na přilehlé parkoviště nedopustil žádného protiprávního jednání. Jediným viníkem dopravní nehody byl poškozený motocyklista, který doplatil na svoji vlastní hrubou nedbalost, když jel v obci nedovolenou a zcela nepřiměřeně vysokou rychlostí. Námitky dovolatelů, jimiž se snaží vykonstruovat porušení povinnosti žalovaným 2) jsou námitky zpochybňující proces hodnocení důkazů a zjištěný skutkový stav. Takovými námitkami však nelze úspěšně rozhodnutí odvolacího soudu napadnout, neboť dovolání může být přípustné pouze pro řešení otázek právních.

Nesprávné právní posouzení může spočívat v tom, že odvolací soud věc posoudil podle nesprávného právního předpisu, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na zjištěný skutkový stav věci nesprávně aplikoval.

Zjištěný skutkový stav soud prvního stupně posuzoval ve vztahu k žalovanému 1) dle ustanovení § 427 obč. zák. o odpovědnosti osob provozujících dopravu a jejich odpovědnosti za škodu vyvolanou zvláštní povahou tohoto provozu a ve vztahu k žalovanému 2) z hlediska obecné odpovědnosti za škodu dle § 420 obč. zák. Odvolací soud vyšel ze skutkového stavu zjištěného prvoinstančním soudem a další dokazování neprováděl, při právním posouzení však odvolací soud aplikoval ustanovení § 431 obč. zák. o střetu provozů dvou nebo více provozovatelů a o jejich vypořádání podle účasti na způsobení vzniklé škody, aniž by blíže osvětlil svůj závěr, že poškozený J. Š. byl provozovatelem poškozeného motocyklu.

Dovolatelům lze přisvědčit, že ustanovení § 431 obč. zák. dopadá na případy střetu provozů dopravních prostředků, z nichž jejich provozovatelům, popřípadě některému z nich, vznikla škoda, a upravuje vypořádání škody vzniklé samotným provozovatelům následkem střetu mezi nimi. Pokud poškozený J. Š. nebyl provozovatelem motocyklu, nelze ani nárok na jednorázové odškodnění dle § 444 odst. 3 obč. zák. posuzovat dle tohoto ustanovení. V této části proto shledal Nejvyšší soud dovolání žalobců přípustným, nikoli však důvodným.

Uvedené pochybení odvolacího soudu totiž nemělo vliv na výsledek řízení, neboť i při posouzení

odpovědnosti žalovaného 1) z hlediska § 427 obč. zák. je třeba zohlednit případné spoluzpůsobení škody poškozeným podle § 441 obč. zák. Judikatura dovolacího soudu je ustálena v závěru, že byla-li škoda způsobena také /či výlučně/ zaviněním poškozeného, v tomto rozsahu je vyloučena odpovědnost žalovaného (škůdce). Jde o určení vzájemného vztahu mezi jednáním poškozeného a škůdce a stanovení podílu, jímž sám poškozený přispěl ke škodlivému následku. Zvažovat je třeba veškeré příčiny vzniku škody, spočívající jak v jednání škůdce, tak v jednání poškozeného, a stejně jako u škůdce lze i u poškozeného brát v úvahu jen takové jednání, jež bylo příčinou (jednou z příčin) vzniku škody (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2003, sp. zn. 25 Cdo 43/2002, uveřejněný pod číslem 15/2004 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Jestliže výlučnou příčinou nehody byl riskantní a bezohledný způsob jízdy poškozeného motocyklisty a řidič ani provozovatel automobilu žádný podíl na nehodě neměli, byl nárok žalobců důvodně zamítnut. Nárok na jednorázové odškodnění dle § 444 odst. 3 obč. zák. je totiž odvozen od nároku samotného poškozeného. Dovolací soud k tomu pouze konstatuje, že rychlost poškozeného byla zcela zjevně nepřiměřená, neboť poškozený nedokázal reagovat na nečekanou překážku na vozovce za situace, kdy vozidlo žalovaného zasahovalo do vozovky (jízdního koridoru motocyklisty) cca jeden metr.

Námítka dovolatelů, že rozhodnutí o výši odměny advokáta dle vyhlášky č. [177/1996](#) Sb. nemá oporu v zákoně, je nedůvodná, neboť odvolací soud rozhodl v souladu s rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 15. 5. 2013, sp. zn. 31 Cdo 3043/2010, uveřejněným pod číslem 73/2013 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek. Podle tohoto rozhodnutí velkého senátu Nejvyššího soudu se po zrušení vyhlášky č. [484/2000](#) Sb. Ústavním soudem při rozhodování o náhradě nákladů řízení odměna za zastupování advokátem určí podle vyhlášky č. [177/1996](#) Sb. ve znění pozdějších předpisů. Nejvyšší soud zde dospěl k závěru, že vzhledem k tomu, že Ústavní soud nálezem pléna ze dne 17. 4. 2013, sp. zn. Pl. ÚS 25/12, uveřejněným pod číslem 116/2013 Sb. zrušil (s účinností od 7. 5. 2013, kdy byl nález vyhlášen ve Sbírce zákonů) vyhlášku č. [484/2000](#) Sb. jako neústavní a s přihlédnutím ke sdělení Ústavního soudu ze dne 30. 4. 2013, č. Org. 23/13, k onomu nálezu, uveřejněnému pod číslem 117/2013 Sb., Nejvyšší soud uzavírá, že při absenci zvláštního právního předpisu o sazbách odměny za zastupování stanovených paušálně pro řízení v jednom stupni je namíste postup dle § 151 odst. 2 věty první části věty za středníkem o. s. ř. (Závěry Ústavního soudu vyslovené v nálezu ze dne 7. 6. 2016, sp. zn. IV. ÚS 3559/15, připouštějící za určitých okolností odchylku od uvedených zásad se vztahují pouze na řízení zahájená před 7. 5. 2013, a proto se v projednávané věci neuplatní.)

Konečně námítka dovolatelů, že odvolací soud pochybil při vyhodnocení okolností hodných mimořádného zřetele dle § 150 o. s. ř., je důvodná, ovšem z jiných důvodů, než namítají dovolatelé.

Výkladu § 150 o. s. ř., resp. klíčového pojmu důvody zvláštního zřetele hodné, se v minulosti již věnoval Nejvyšší soud, Ústavní soud i odborná literatura (Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009; David, L., Hrušáková, M., a kol. Občanský soudní řád. Komentář. 1. vydání, Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009).

Důvody hodnými zvláštního zřetele se rozumí takové okolnosti, pro které by se jevilo v konkrétním případě nespravedlivým ukládat náhradu nákladů řízení tomu účastníku, který ve věci úspěch neměl, a zároveň by bylo možno spravedlivě požadovat na úspěšném účastníku, aby náklady vynaložené v souvislosti s řízením nesl ze svého. Při zkoumání, zda tu jsou důvody hodné zvláštního zřetele, soud přihlíží v první řadě k majetkovým, sociálním, osobním a dalším poměrům všech účastníků řízení; je třeba přitom vzít na zřetel nejen poměry toho, kdo by měl hradit náklady řízení, ale je nutno také uvážit, jak by se takové rozhodnutí dotklo zejména majetkových poměrů oprávněného účastníka. Významné z hlediska aplikace § 150 o. s. ř. jsou rovněž okolnosti, které vedly k soudnímu uplatnění nároku, postoj účastníků v průběhu řízení a další (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 3.

2014, sp. zn. 23 Cdo 3172/2013).

Úvaha soudu o tom, zda jde o výjimečný případ a zda tu jsou důvody hodné zvláštního zřetele, musí vycházet z posouzení všech okolností konkrétní věci. Odvolací soud při tomto posuzování přihlíží - obdobně jako soud prvního stupně - zejména k majetkovým, sociálním, osobním a dalším poměrům účastníků řízení, a to nejen u účastníka, který by měl náklady řízení hradit, ale také z pohledu poměrů oprávněného účastníka, k okolnostem, které vedly k uplatnění nároku u soudu prvního stupně nebo k podání odvolání, k postojům účastníků v průběhu řízení apod. Závěr odvolacího soudu o výjimečnosti případu a důvodech hodných zvláštního zřetele pro nepřiznání náhrady nákladů řízení se musí opírat o takové zjištěné okolnosti, pro které by v konkrétním případě bylo nespravedlivé ukládat náhradu nákladů řízení tomu účastníku, který by měl náklady řízení podle jeho výsledku hradit, a za kterých by zároveň bylo možné spravedlivě požadovat na oprávněném účastníku, aby náklady řízení jím vynaložené nesl ze svého (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2014, sp. zn. 21 Cdo 2811/2013, uveřejněný pod číslem 24/2015 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Jak vyplývá z nálezu Ústavního soudu ze dne 26. 10. 2006, sp. zn. I. ÚS 401/06, „obecně platí, že náhradu nákladů sporného řízení ovládá zásada úspěchu ve věci. Ustanovení § 150 o. s. ř. zakládající diskreční oprávnění soudu nelze považovat za předpis, který by zakládal zcela volnou diskreci soudu (ve smyslu libovůle), nýbrž jde o ustanovení, podle něhož je soud povinen zkoumat, zda ve věci neexistují zvláštní okolnosti, k nimž je třeba při stanovení povinnosti k náhradě nákladů řízení výjimečně přihlídnout. Ustanovení § 150

o. s. ř. proto nelze vykládat tak, že lze kdykoli bez ohledu na základní zásady rozhodování o nákladech řízení nepřiznat náhradu nákladů úspěšnému účastníkovi řízení. Je zřejmé, že okolnosti hodné zvláštního zřetele, kdy soud nemusí výjimečně náhradu nákladů řízení přiznat, nelze spatřovat pouze v tom, že by jejich přiznání přivedlo žalobkyni větší újmu, než žalovanému.“

Závěr, že okolností hodnou zvláštního zřetele je situace a postavení žalobců, kteří se nemohou smířit se ztrátou člena rodiny, nemá oporu v platném právu a neobstojí ve světle citované judikatury. Odvolací soud sice tento závěr korigoval, avšak jeho rozhodnutí o náhradě nákladů řízení není správné.

Majetkové, osobní ani sociální poměry žalobců a), d) a f) aplikaci § 150 o. s. ř. neodůvodňují. Postup odvolacího soudu, který blíže nezkoumal majetkové poměry žalovaných, neodůvodnil, proč lze spravedlivě požadovat na úspěšných žalovaných, aby náklady vynaložené v souvislosti s řízením nesli ze svého, neodpovídá rozhodovací praxi dovolacího soudu.

Namítají-li dovolatelé, že vycházeli z výroku rozsudku trestního soudu, který je s jejich nároky odkázal do civilního řízení, rozhodovací praxe dovolacího soudu je ustálena v závěru, že pokud soud v trestním řízení nepřizná poškozenému v plném rozsahu uplatněný nárok, je podle § 229 odst. 2 trestního řádu povinen odkázat poškozeného s jeho nárokem či jeho zbytkem na řízení ve věcech občanskoprávních, aniž tím jakkoli předjímá výsledek případného dalšího soudního sporu. Výrok podle § 229 trestního řádu nezakládá domněnku důvodnosti nároku (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 8. 2012, sp. zn. 25 Cdo 4151/2010). Již z výsledků trestního řízení naopak věděli žalobci, že viníkem dopravní nehody byl poškozený, přesto podali žalobu na celou částku jednorázového odškodnění dle § 444 odst. 3 obč. zák.

Dovolací soud připomíná, že žalobci v řízení před soudem prvního stupně vyčíslili své náklady řízení za každého žalobce zvlášť a to v celkové částce 544.017 Kč, přestože všechny úkony vykonal jejich advokát také pouze jednou. K postoji účastníků řízení pak nezbyvá než dodat, že jsou to žalobci, kdo se odmítá smířit se skutečností, že jejich rodinný příslušník přišel o život pouze vinou své hrubé nedbalosti. Ačkoli takový postoj snad lze z lidského hlediska chápat, nelze jej pokládat za důvod

zvláštního zřetele hodný pro odepření náhrady nákladů řízení a v konečném důsledku tak přenášet náklady nedůvodně podaných žalob na žalované, kteří se v dané situaci ocitli zcela bez své viny.

Z již doložených majetkových poměrů žalobců není zjevné, že by dovolatelé byli v takové majetkové a osobní tísní, jež by odůvodňovala výjimečné nepřiznání náhrady nákladů procesně úspěšnému účastníku podle § 142 o. s. ř. Dovolací soud tedy neshledal existenci takových okolností hodných mimořádného zřetele, aby bylo možno spravedlivě žádat po žalovaných, aby nesli vlastní náklady řízení ze svého. Jelikož v civilním řízení neplatí zákaz zhoršení postavení dovolatele (možnost změny výroku o povinnosti hradit náklady řízení v neprospěch odvolatele/dovolatele v minulosti připustil i Ústavní soud v usnesení ze dne 12. 8. 2004, sp. zn. III. ÚS 230/04.), shledal dovolací soud podmínky pro konečné rozhodnutí ve věci dle § 243d písm. b) o. s. ř. a změnil napadené rozhodnutí ve vztahu k žalobkyni a) tak, že jí uložil plnou náhradu nákladů řízení žalovaným.

Podle § 242 odst. 3 o. s. ř. rozhodnutí odvolacího soudu lze přezkoumat jen z důvodu vymezeného v dovolání. Je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédne též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3, jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

Dovolací soud dospěl k závěru, že řízení bylo zatíženo vadou, neboť žalobci b) a c) jsou nezletilí a podání žaloby jejich jménem neschválil soud. Tvrzení odvolacího soudu, že o podání žaloby jménem nezletilých žalobců bylo rozhodnuto soudem, je pro nedostatek bližšího odůvodnění (odkazu na příslušné soudní rozhodnutí) nepřezkoumatelné.

Nejvyšší soud již v rozsudku ze dne 20. 9. 2012, sp. zn. 33 Cdo 2289/2011, vyslovil závěr, že podání jakékoliv žaloby bezesporu není běžnou záležitostí, která může mít daleké dosahy do sféry nezletilého (např. krom vzniklých práv a povinností, o kterých je rozhodováno v řízení, taktéž nutnost hradit náklady soudního řízení) a v rozsudku ze dne 25. 6. 2014, sp. zn. 33 Cdo 2275/2011, připomněl, že ačkoli ustanovení § 28 obč. zák. pojednává výslovně jen o nakládání s majetkem, není důvod se zřetelem k ustanovení § 36 zákona o rodině (povinnost a oprávnění rodičů k zastupování a ke správě záležitostí nezletilých) do okruhu právních úkonů, k jejichž platnosti je potřeba schválení soudu, nezahrnout i jiné, než jen ryze majetkové záležitosti, jestliže jsou s to zasáhnout do majetkové sféry nezletilého, tj. včetně závazků a pohledávek (srovnej též Sborník III, Nejvyšší soud, SEVT, 1980, str. 277). Jak dovolací soud již opakovaně uzavřel, ani skutečnost, že řízení o náhradu škody nebo jiné újmy je osvobozeno od soudního poplatku a že neúspěšným nezletilým žalobcům v těchto řízeních zpravidla není uložena povinnost k náhradě nákladů řízení (§ 142 o. s. ř.) se nedotýká povinnosti platit náklady řízení (§ 140 odst. 1 o. s. ř.), bude-li nezletilý např. zastoupen advokátem, ať již prostřednictvím rodičů, či uzavře-li nezletilý smlouvu o zastoupení osobou s odbornými znalostmi po 1. 1. 2014 sám (srov. § 894 odst. 2 o. z.). Bez ohledu na případný výsledek řízení nelze ani přehlédnout, že nezletilému mohou být uloženy k náhradě náklady řízení, které by jinak nebyly vznikly, jestliže je způsobili svým zaviněním nebo jestliže tyto náklady vznikly náhodou, která se jim přihodila (§ 147 odst. 1 o. s. ř.). Podání žaloby z důvodu tvrzené majetkové a nemajetkové újmy se tedy týká oblasti správy majetku nezletilého dítěte a nelze je považovat za běžnou záležitost, jež by svou povahou patřila do běžné správy jeho majetku. Proto i pro podání žaloby z důvodu tvrzené majetkové a nemajetkové újmy je třeba schválení opatrovnického soudu podle ustanovení § 179 o. s. ř. (srov. mutatis mutandis např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 2015, sp. zn. 30 Cdo 4999/2014). Obdobné závěry je třeba učinit i ve vztahu k podání žaloby jednorázové odškodnění nemajetkové újmy způsobené usmrcením blízké osoby. Pokud soud prvního stupně přistoupil k projednání žaloby podané jménem nezletilých žalobců, aniž si vyžádal schválení opatrovnického soudu podle ustanovení § 179 o. s. ř., zatížil řízení vadou, která obecně mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

Nelze však pominout, že řízení o žalobě nezletilých již proběhlo, jeho náklady vznikly a musí být uhrazeny podle pravidel, která jejich náhradu upravují, ochranná funkce souhlasu soudu s podáním žaloby za nezletilého se tedy již nemůže uplatnit. Zrušení napadeného rozhodnutí (i rozhodnutí soudu prvního stupně, které je postiženo toutéž vadou) by tudíž postrádalo rozumný smysl, nemohlo by naplnit účel sledovaný zákonem, bylo by zcela formální, prodloužilo by řízení a přivedlo vznik dalších nákladů, což by v konečném důsledku bylo v rozporu se zájmy (nejen) nezletilých účastníků i se zásadou rychlosti a hospodárnosti řízení. Za této situace nutno považovat odstranitelný nedostatek podmínky řízení spočívající v absenci souhlasu soudu péče o nezletilé s podáním žaloby za nezletilé žalobce za vadu řízení, která však nemůže být ve stádiu dovolacího řízení smysluplně napravena, a proto nemůže být jediným důvodem ke zrušení rozhodnutí odvolacího soudu a soudu prvního stupně (srov. *mutatis mutandis* rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 6. 2010, sp. zn. 25 Cdo 737/2008, uveřejněný v Souboru rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu pod C 8681).

Z uvedených důvodů Nejvyšší soud dovolání žalobců ve věci samé podle ustanovení § 243d písm. a) o. s. ř. zamítl, ve výroku o nákladech řízení jej změnil dle § 243d písm. b) o. s. ř.

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

Další články:

- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)
- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)